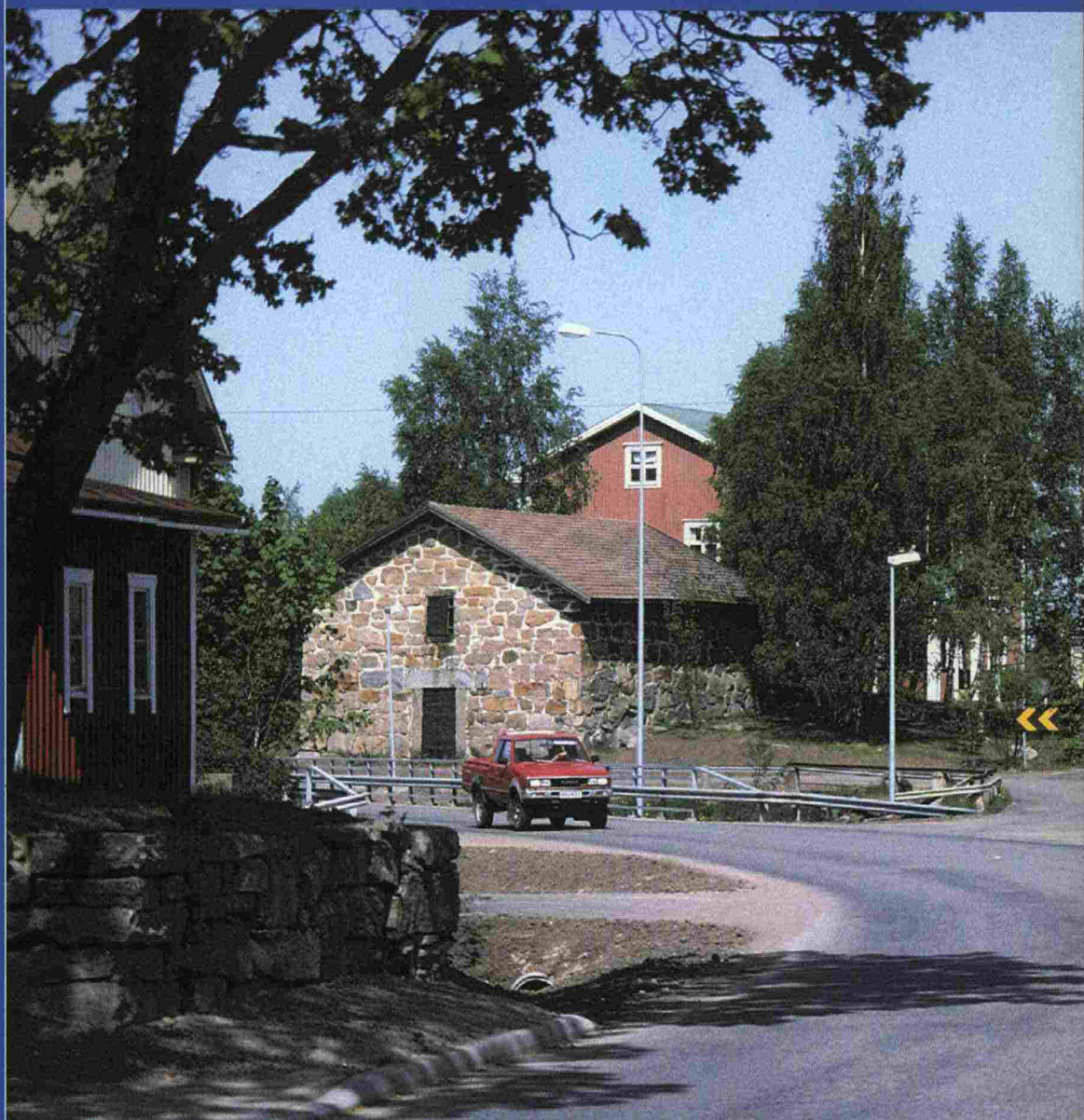


**Tielaitos**

## Tielaitos kestävällä tiellä

Tielaitoksen ympäristöpolitiikka ja ympäristöpäämäärät 2005



Tielaitoksen  
ympäristöohjelma  
1996

Helsinki 1996

Keskushallinto

## **Tielaitos kestäväällä tiellä**

Tielaitoksen ympäristöpolitiikka ja ympäristöpäämäärät 2005

**Tielaitos**  
Keskushallinto

Helsinki 1996

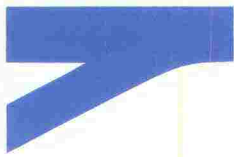
ISBN 951-726-231-0  
TIEL 1000015  
Kirjapaino Libris  
Helsinki 1996

Julkaisun kustannus ja myynti:  
Tielaitos, hallinnon palvelukeskus,  
painotuotepalvelut  
Telefax (90) 1487 2652

Kannen valokuva: Ahti Kekkonen  
Layout: Kaisu Klemetti

**Tielaitos**

Opastinsilta 12 A  
PL 33  
00521 HELSINKI  
Puh. vaihde (90) 148 721  
1.10.1996 lukien: 0204 44 150



15.5.1996

Tiepiirit  
Keskushallinnon yksiköt  
Palvelukeskukset

Säädösperusta

Korvaa/muuttaa

Tielaitos ja ympäristö, tielaitoksen ympäristö-  
politiikka 1992 (TIEL 1000011)

Kohderyhmät  
TIEL

Voimassa

15.5.1996 - TOISTAISEKSI

Asiasanat

YMPÄRISTÖ, TOIMINNAN SUUNNITTELU

## TIELAITOS KESTÄVÄLLÄ TIELLÄ

### Tielaitoksen ympäristöpolitiikka ja ympäristöpäymäärät 2005

Tielaitoksen ensimmäinen ympäristöpolitiikka laadittiin 1982, toinen 1992. Tielaitoksen ympäristöohjelma 1996 on ympäristöpolitiikan 1992 tarkistus. Siihen sisältyvät

- ympäristöpolitiikka ja päymäärät 2005 (TIEL 1000015)
- ympäristön toimenpideohjelma 1997–2000, toiminnan suunnittelun lähtökohtia (TIEL 1000016).

Tielaitoksen ympäristöpolitiikka ohjaa laitoksen toiminnan suunnittelua yhdessä muiden toimintalinjojen kanssa.

Liikenneministeriön työryhmän esitys Tielaitoksen uudesta organisaatiosta valmistui 27.3.1996. Ympäristöohjelmaa on laadittu nykyisen organisaation pohjalta, mutta organisaatiouudistuksen vaikutus on otettu huomioon erityisesti toimenpideohjelmaa kehitettäessä. Tämän ehdotuksen toteutuessa ympäristöpolitiikasta vastaa tiehallinto, jonka tilausten kautta politiikka toteutuu myös käytännön tienpidossa.

Tielaitoksen johtokunta on 15.5.1996 hyväksynyt ympäristöpolitiikan ja ympäristöpäymäärät 2005 Tielaitoksen toimintalinjaksi.

Pääjohtaja

Jouko Loikkanen

#### LISÄTIETOJA

Arkkitehti Anders HH Jansson  
Tielaitos / Kehittämiskeskus  
puh. (90) 1487 2348

## Tielaitoksen ympäristöpolitiikka

Tielaitoksen ensimmäinen ympäristöpolitiikka laadittiin 1982, toinen 1992. Vuonna 1994 käynnistyi ympäristöpolitiikan tarkistus, Tielaitoksen ympäristöohjelman laadinnan muodossa. Tielaitoksen ympäristöpolitiikka ja päämäärät 2005 muodostaa yhdessä ympäristön toimenpideohjelman kanssa Tielaitoksen ympäristöohjelman 1996.

Toimenpideohjelma julkaistaan erikseen. Vuoden 1996 aikana julkaistaan myös ympäristöohjelman liiteaineistona

- Ympäristöohjelma ja yhteistoiminta, selvitys toimenpideohjelman toteutuksen yhteistyöstä
- Tielaitoksen ympäristöraportti 1995, Tielaitoksen toiminnan ympäristönäkökohtien tarkastelu
- Yleisten teiden ympäristön tila, tiepiirien vuosina 1992–96 laatimien tilaselvitysten yhteenvedo
- Ympäristöön investointi, toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvä resurssien käyttö
- Ympäristövastuu ja ympäristöasioiden hallinta, näkökohtia ohjelman toteuttamisesta tienpidon uudessa organisaatiossa.

Ympäristöohjelman laadinnasta on vastannut työryhmä, puheenjohtajanaan johtaja Jukka Isotalo ja sihteerinä arkkitehti Anders HH Jansson. Työryhmä on ollut yhteydessä tiepiireihin, Tielaitoksen keskushallintoon ja palvelukeskuksiin, sekä laitoksen valtakunnallisiin yhteistyökumppaneihin. Tielaitoksen johtoryhmä ja johtokunta ovat lokakuussa 1995 käsitelleet politiikka- ja päämääräluonnokset. Lausuntonsa ohjelmasta ovat huhtikuussa 1996 antaneet 29 eri tahoa.

Liikenneministeriön työryhmän esitys Tielaitoksen uudesta organisaatiosta valmistui 27.3.1996. Ympäristöohjelmaa on laadittu nykyisen organisaation pohjalta, mutta organisaatiouudistuksen vaikutus on otettu huomioon erityisesti toimenpideohjelmaa kehitettäessä.

Tielaitoksen johtoryhmä on käsitellyt ympäristöpolitiikan ja päämäärät 6.5.1996 ja johtokunta 15.5.1996.

Helsingissä, 15.5.1996

Jukka Isotalo  
Ympäristöohjelmatyöryhmän puheenjohtaja

## Tielaitos ja ympäristö

Tielaitos vastaa yleisistä teistä ja luo edellytyksiä turvalliseen ja sujuvaan liikkumiseen. Tieverkko on yksi alueittemme ja yhdyskuntiemme perusrakenteista. Tielaitoksen toiminta vaikuttaa monin tavoin välittömästi ympäristöön sekä välillisesti tieliikenteen ja sen seurausvaikutusten kautta.

Tielaitos palvelee yhteiskunnan liikennetarvetta ja tienkäyttäjiä. Päähuomion kohteena on ollut yhä kasvavan autoliikenteen tarpeet. On saavutettu korkea palvelutaso, mutta samalla ovat ympäristöhaitat, joita mm. tieliikenne ja tienpito aiheuttavat, kasvaneet. Vuoden 1994 toimenpideohjelmassa liikenteen ympäristöhaittojen vähentämiseksi liikenneministeriö toteaa:

*”Liikennejärjestelmän suunnittelun ja liikenteen hoidon lähtökohdaksi otetaan kestävä kehityksen toteuttaminen. Päämääränä on vähentää pitkällä tähtäyksellä merkittävästi liikenteen haittoja ympäristölle.”*

Liikenteestä johtuvien ympäristöhaittojen merkittävä vähentäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä. Moni muutos kestää kauan. Siksi on tärkeää valita linja, jolla saadaan sellaiset muutokset aikaan, vaikkei lähiaikoina voisi odottaa ratkaisevia tuloksia. Haittojen vähentämisen lisäksi on tähdättävä siihen, että suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon kautta syntyy kokonaisuutena kestävä ympäristöä. Tieympäristölle voidaan asettaa kunnianhimoisia tavoitteita, luoda jotain, millä on arvoa tulevillekin sukupolville.

Ympäristöpolitiikan tehtävänä on ohjata laitoksen toiminnan kehittämistä yhdessä muiden toimintalinjojen kanssa.

Tielaitoksen uudistamishdotuksen mukaan laitos jaetaan tiehallintoon ja liikelaitokseen. Tämän ehdotuksen toteutuessa ympäristöpolitiikasta vastaa tiehallinto, jonka tilausten kautta politiikka toteutuu myös käytännön tienpidossa. Tulevan tiehallinnon kilpailuttaessa palvelujen tuottajia, yhtenä kilpailutekijänä on mukana tietyllä painolla myös se, kuinka palvelujen tuottaja hallitsee ympäristöasiat.

Liikelaitos, Suomen Tielaitos, kehittää omaa ympäristöasioiden hallintajärjestelmäänsä.



## Tielaitoksen ympäristöpolitiikka

*Tielaitoksen toimintaa ja toiminnan kehittämistä ohjaavat kestävän kehityksen periaatteet. Tienpitäjänä Tielaitos vastaa tienpidon ja osaltaan tieliikenteen ympäristövaikutuksista.*

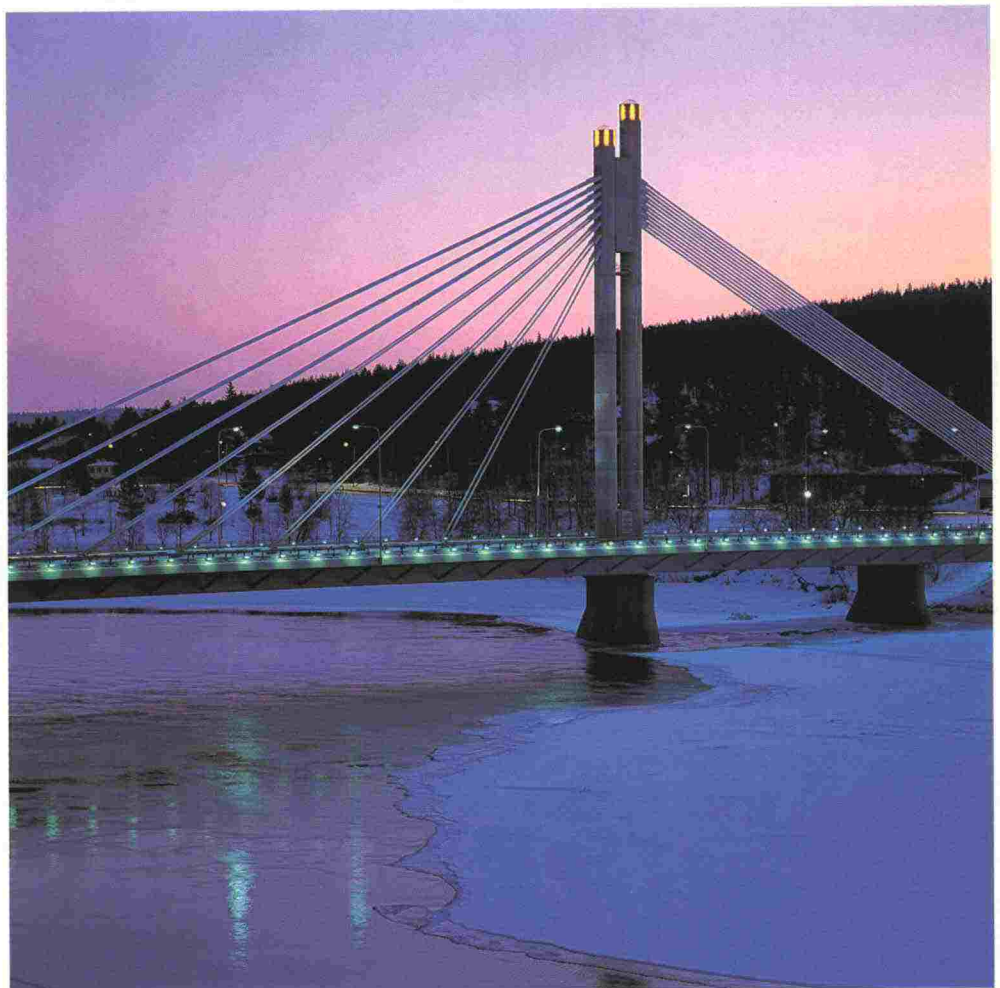
*Jokainen tielaitoslainen vastaa siitä, että ympäristötavoitteet ja -velvoitteet toteutuvat hänen oman toimintansa osalta. Laitos kouluttaa, opastaa ja kannustaa henkilöstöään toimimaan ympäristön, terveyden, turvallisuuden ja talouden kannalta vastuullisella tavalla.*

*Tielaitos kehittää liikennejärjestelmän suunnittelua laajassa yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Tavoitteena on liikennejärjestelmän ja ympäristön välinen vuorovaikutus, joka tukee kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostamista.*

*Parannettavat ja uudet tiet sovitetaan ympäristöön, tavoitteena turvallinen, toimiva ja kaunis kokonaisuus.*

*Tielaitos kehittää ympäristöasioiden hallintajärjestelmää. Rakentamisessa ja kunnossapidossa sovelletaan ja kehitetään ympäristön kannalta parasta taloudellisesti käytettävissä olevaa tekniikkaa.*

*Tielaitos seuraa ja arvioi toimintansa laatua ja sen vaikutuksia ympäristöön, sekä kertoo toiminnan tuloksista yleisölle ja viranomaisille. Laitos kehittää arvioiden perusteella toimintaansa jatkuvasti.*



## Kestävän kehityksen periaatteet

*Tielaitoksen toimintaa ja toiminnan kehittämistä ohjaavat kestävän kehityksen periaatteet. Tienpitäjänä Tielaitos kantaa vastuun tienpidon ja osaltaan tieliikenteen ympäristövaikutuksista.*

• Kestävä kehitys tarkoittaa, että ihmiskunnan nykyiset perustarpeet tyydytetään viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omansa. Kasvun laatua on muutettava siten, ettei kasvu vaaranna ympäristöä tai johda luonnonvarojen tuhlaukseen. Luonnonvaraperustaa on suojeltava ja vahvistettava, teknologian kehityssuuntaa tarvittaessa muutettava ja teknologian riskit saatava hallintaan.

**Ekologisesti kestävä kehitys** on sopusoinnussa luonnon toimintojen ja monimuotoisuuden sekä luonnonvarojen riittävyyden kanssa.

**Taloudellisesti kestävä kehitys** edellyttää, että käytetään vähemmän voimavaroja tuotantoon, parannetaan hyödykkeiden laatua ja kestoa.

**Sosiaalisesti kestävä kehitys** lisää ja vahvistaa ihmisten omaa elämänhallintaa.

**Arvoiltaan kestävä kehitys** on sopusoinnussa siihen osallistuvien ihmisten kulttuurin ja arvojen kanssa.

Yhteiskunta muuttuu jatkuvasti. Samalla muuttuvat ne tavoitteet ja päämäärät, joita kestävä kehitys asettaa. Tällä hetkellä toimintaamme vaikuttavat erityisesti yhä lisääntyvät kansainväliset yhteydet, ympäristösopimukset ja Euroopan Unionin liikenne- ja ympäristöpolitiikka. Maamme ympäristölainsäädäntö kehittyy nopeasti. Tielaitoksen tapaa toimia on kehitettävä, jotta se vastaisi uusiin haasteisiin. Toiminnan on oltava oikeassa suhteessa yhteiskunnan muiden liikennemuotojen kehittämistarpeisiin ja käytettävissä oleviin varoihin nähden.

Tielaitos huolehtii tienpidosta ja sen kehittamisestä. Tienpidon tavoitteena on tarjota kaikille tienkäyttäjille turvallista ja sujuvaa liikkumista: henkilöautoja ja raskaita ajoneuvoja käyttäville, linja-automatkestajille, pyöräilijöille, kävelijöille, vaikeasti liikkuville.

Tielaitos vastaa osaltaan tieliikenteen vaikutuksista ja on yhteistyössä muiden liikenteestä vastuussa olevien kanssa kehittämässä ympäristön kannalta myönteisiä ratkaisuja. Laitoksen omalla vastuulla on, miten suunnitellaan, rakennetaan ja pidetään yllä tieverkkoa.

Tielaitoksen ympäristöpolitiikan perusteella on laadittu laitoksen yksiköiden toiminnan suunnittelun yhdeksi lähtökohdaksi ympäristön toimenpideohjelma 1997–2000. Yksiköt selvittävät toimintansa ympäristövaikutukset, asettavat toiminnan kehittämisen tavoitteet ja suunnittelevat tarvittavat toimet.



# 1. Osaaminen ja vastuu

*Jokainen tielaitoslainen vastaa siitä, että ympäristötavoitteet ja -velvoitteet toteutuvat hänen oman toimintansa osalta. Laitos kouluttaa, opastaa ja kannustaa henkilöstöään toimimaan ympäristön, terveyden, turvallisuuden ja talouden kannalta vastuullisella tavalla.*

## Päämäärät vuodelle 2005

### 1.1

Tielaitoksen työntekijät tuntevat ympäristöpolitiikan, toimintansa ympäristövaikutukset ja mitä itse voivat tehdä ympäristön hyväksi. Laitos tuskee henkilöstön tiedontasoa ja ammattitaitoa järjestelmällisellä koulutuksella. Laitos kannustaa myös henkilöstöä osallistumaan alan kursseille ja tekee aloitteita ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi.

### 1.2

Tielaitoksessa yksi johtaja vastaa ympäristöasioista ja yksiköillä on ympäristöasioita koordinoivat vastuuhenkilöt. Heillä on tehtävään soveltuva koulutus ja kokemus. Jokainen tielaitoslainen toimii omassa työssään ympäristön kannalta vastuullisella tavalla.

### 1.3

Tielaitos tukee aloite- ja innovaatiokampanjoin sekä kilpailuin uusien ympäristöön soveltuvien ratkaisujen kehittämistä. Tie paikallaan-kilpailusta muodostetaan toistuva teiden ja katujen pidon laadun katselmus.



## 2. Liikennejärjestelmän ja maankäytön vuorovaikutus

*Tielaitos kehittää liikennejärjestelmän suunnittelua laajassa yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Tavoitteena on liikennejärjestelmän ja ympäristön välinen vuorovaikutus, joka tukee kestäväen alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostamista.*

Liikenteen hyötyjen ja haittojen kesken on löydettävä tasapaino. Tielaitos tukee joukko- ja kevyen liikenteen sekä ympäristöä säästävien tieliikenteen kuljetusten ja kuljetusketjujen kehittämistä. Uusien tieyhteyksien rakentamisen rinnalle haetaan myös muita ratkaisuja.

### Päämäärät vuodelle 2005

#### 2.1

Tielaitoksen, ympäristöviranomaisten ja maakuntaliittojen yhteistyönä sovitaan tienpidon suunnitelmat ja alueelliset ympäristöohjelmat toisiinsa.

#### 2.2

Tielaitos painottaa liikennemuotojen yhteistoimintaa ja nykyisen tieverkon tehokasta käyttöä. Laitos toimii aloitteellisesti, jotta kaupunki- ja taajamaseuduille laaditaan yhteistyössä liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Suunnittelun tavoitteena on vähentää liikenteen energian kulutusta ja haittoja, turvata joukkoliikennettä ja parantaa pyöräilyn ja jalankulun turvallisuutta ja palvelutasoa.

#### 2.3

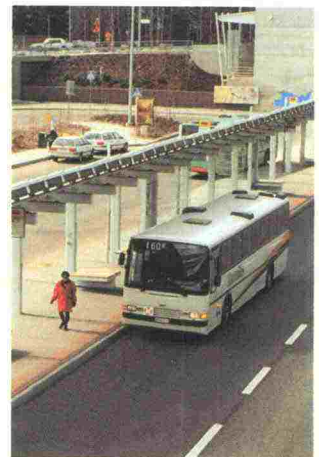
Tielaitos kehittää tiensuunnittelussa mm. työvaiheiden ajoitusta siten, että yhteistoiminta kaavoituksen kanssa tehostuu. Laitos tarjoaa omaa asiantuntemustaan kaavoituksen käyttöön.

#### 2.4

Liikennejärjestelyistä ja nopeusrajoituksista päättäessään Tielaitos ottaa huomioon myös vaikutukset energian kulutukseen, pakokaasupäästöihin ja meluun. Meluntorjunnan tai ilmanlaadun ohjeavrot ylittävillä alueilla parannetaan tilannetta.

#### 2.5

Tielaitos tiedottaa yhdessä muiden tienkäyttäjainformaatiota tuottavien tahojen kanssa kulku- ja ajotapojen sekä ajoneuvon kunnan vaikutuksista ympäristöön ja turvallisuuteen. Laitos osallistuu hankkeisiin, joiden kautta tienkäyttäjille tarjotaan ympäristöystävällisiä toimintamalleja.



### 3. Tien sovittaminen ympäristöön

*Parannettavat ja uudet tiet sovitetaan ympäristöön, tavoitteena turvallinen, toimiva ja kaunis kokonaisuus.*

Kun tie rakennetaan tai olemassaolevaa tietä kehitetään, sen pitää täyttää ympäristön vaatimukset. Tien on oltava kaunis ja sen tulee kertoa ympäristöstä, jossa se kulkee.

#### Päämäärät vuodelle 2005

##### 3.1

Tielaitos huolehtii omalta osaltaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä ja välttää sekä lieventää pitkäaikaisia, palautumattomia muutoksia. Maisemanhoito on kestävää ja tukee monimuotoisuutta. Laitos kehittää luonnonmukaisen maisemanhoidon menetelmiä. Pohjois-Suomen ja saariston luonnon erityinen haavoittuvuus edellyttää hienovaraisten keinojen käyttöä.

##### 3.2

Tielaitos suunnittelee uudet tiehankkeet maisemaan soveltuviksi. Maisema-alueiden ja kulttuurihistorian arvot otetaan huomioon. Valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla vältetään uusien teiden rakentamista.

##### 3.3

Tieratkaisut tukevat taajamien eheyttämistä ja edistävät turvallista liikkumista. Taajamatiet toteutetaan kuntien kanssa hallinnolliset rajat ylittävinä kokonaisuuksina ja keskeisiä taajama-alueita rauhoitetaan ajoneuvoliikenteeltä. Laitos suunnittelee kaupunkien pääväylästä siten, että väylien sijainti, muoto ja mitoitus noudattavat kaupungin mittakaavaa.

##### 3.4

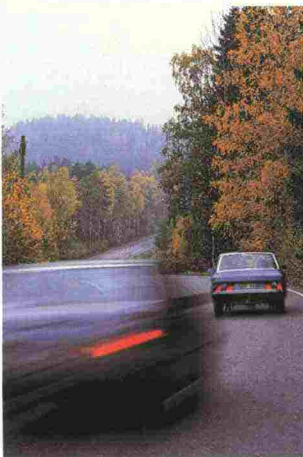
Tielaitos asettaa tieympäristön muotoilulle selkeät laatutavoitteet. Tiet ja sillat, melusteet ja kalusteet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, mutta kullekin tiejaksolle on asetettava omat tavoitteensa, liikenteen luonteen tai ympäristön muuttuessa.

##### 3.5

Tielaitos sisällyttää meluntorjunnan ja muut suojaustoimet uusiin hankkeisiinsa, selvittää asukkaiden ja tienkäyttäjien kanssa suojaus- ja kauneusnäkökohtien väliset ristiriidat ja etsii niistä yhteiset näkemykset. Laitos toteuttaa nykyisten teiden ympäristönsuojelun ja ympäristön laadun kehittämistoimet yhteistoiminnassa eri viranomaisten, asukkaiden ja maanomistajien kanssa.

##### 3.6

Tielaitos varmistaa tieverkon palvelujen, matkailun tai tieympäristön kokemisen kannalta tärkeiden kohteiden ympäristön laatutason ja siisteyden.



## 4. Ympäristöasioiden hallinta

*Tielaitos kehittää ympäristöasioiden hallintajärjestelmää. Rakentamisessa ja kunnossapidossa sovelletaan ja kehitetään ympäristön kannalta parasta taloudellisesti käytettävissä olevaa tekniikkaa.*

Hyvin toimiva ympäristöasioiden hallintajärjestelmä varmistaa, että asetetut tavoitteet toteutuvat.

### Päämäärät vuodelle 2005

#### 4.1

Tielaitos arvioi järjestelmällisesti hankkeiden, suunnitelmien, ohjelmien ja politiikkojen ympäristövaikutuksia ja varmistaa, että arvioinnin osoittamat olennaiset vaatimukset toteutuvat.

#### 4.2

Ympäristöjärjestelmät toimivat osana laatujärjestelmiä kaikissa laitoksen yksiköissä. Yrittäjiltä ja toimittajilta edellytetään toimintatapaa, joka varmistaa ympäristöasioiden hallinnan.

#### 4.3

Tielaitos käyttää ympäristöystävällisiä materiaaleja, tuotteita ja menetelmiä. Niiden ympäristövaikutukset arvioidaan koko elinkaari huomioon ottaen.

#### 4.4

Tielaitos kehittää tielinjan materiaalien hyödyntämistä ja vähentää soran käyttöä. Laitos vähentää maa-ainesten ottoaikkojen määrää parantamalla toiminnan järjestelmällisyyttä ja eri intressiryhmien yhteistoimintaa.

#### 4.5

Tielaitos selvittää ympäristöviranomaisten kanssa teiden suolauksen vaikutuspiirissä olevien pohjavesialueiden kestokykyä ja varmistaa ettei kestokyky ylity sekä toteuttaa tarvittaessa suojaukset. Yhteistyössä muiden vastuullisten kanssa laitos kehittää kuljetuksiin liittyvien riskien hallintaa.

#### 4.6

Tielaitos kehittää jätehuoltoaan ja vähentää jätemääriä. Laitos selvittää saastuneisiin maa-alueisiin liittyvät riskit.



## 5. Jatkuva kehittäminen

*Tielaitos seuraa ja arvioi toimintansa laatua ja sen vaikutuksia ympäristöön, sekä kertoo toiminnan tuloksista yleisölle ja viranomaisille. Laitos kehittää arvioiden perusteella toimintaansa jatkuvasti.*

### Päämäärät vuodelle 2005

#### 5.1

Kukin yksikkö vastaa siitä, että sen toimintatavat, laatuvaatimukset ja ohjeet ovat ajanmukaiset ja edistävät ympäristöpäämäärien toteuttamista.

#### 5.2

Tielaitos selvittää tienpidon ja liikenteen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia luontoon, yhdyskuntiin ja ihmisiin. Laitos seuraa järjestelmällisesti hankkeiden ja muiden toimien vaikutuksia. Seurantajärjestelmä on osa liikennesektorin tietotuotantoa.

#### 5.3

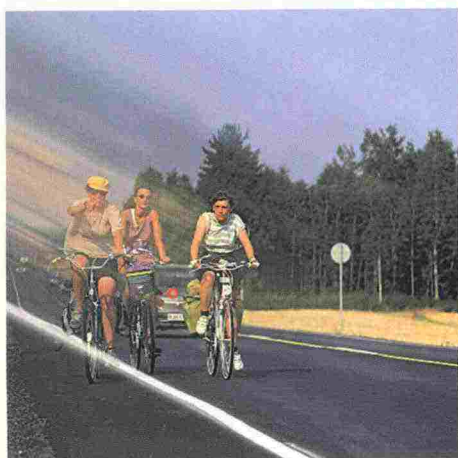
Tielaitoksen ympäristötavoitteiden toteuttamista palvelevan tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten hyödyntäminen on tehokasta. Tielaitos osallistuu kansallisiin ja kansainvälisiin yhteistyöprojekteihin.

#### 5.4

Tielaitos ottaa toiminnan ympäristölaadun arvioimiseen käyttöön kriteerit, jotka sisällytetään tienpidon ohjausjärjestelmään. Laitos laatii vuosittain ympäristöraportin. Raportin yhteydessä selvitetään yhteistyökumppaneiden kanssa toiminnan kehityssuuntia ja -tarpeita.

#### 5.5

Tielaitoksen yksiköt ylläpitävät laajaa vuorovaikutusta yhteistyökumppaneiden kanssa. Laitos järjestää muutaman vuoden välein keskustelun tavoitteistaan ja toimintaansa ohjaavista arvoista.



ISBN 951-726-231-0  
TIEL 1000015